

20
1971

750

Йуз ил сонра дееени «Низами-Вали»
«Бурдадыр» — сәдасы тутар дуняны.

750

К И Р П И

Әзиз гонаг

(ХӘЯЛТ)

... Гапы ачылды. Әйниңдә узун лабдәсә, башында чалмасы олан һүндүр бойлу нураны бир киши ичәрәй килди. Утага онула бәрәбәр сәниң ишығы вә сөвинч додлу.

— Хош кәлиминиз, бөйүк Низами!
— Мәни таһындымызы?
— Сиз вәтәнимизин һәр ериндә таһыйырлар вә сөвирләр. Алты ил бундан әввәл, анандан олмағынызын 800 иллийнә бүтүн советләр өлкәсиндә бөйүк тәнтәни илә байрам эдилмәси бу мәнһәббәтин айдан ифадәсидир. Биз сизни һәмшә өз яһымызда һис эдирик.

Өзүңүз ләп кәзәл демисиниз ки:

Иүз ил сонра десән: «Низами һаны?»
«Бурдадыр» сәдәсы тутар дуняны.

Доғруду, о сөзләри дедийиниздән инди йүз дейил, едди йүз әли илдән артығы кечир, анчағ фәриҗ йохду, сизин элә бөйүкдүңүз вә орасындадыр ки, арадан әсрләрнә өтүб кечмәсинә баһмаһрағ, әсрләрнә өз тәрәватини сахлайыр, сиз инди дә шаирләр мәчлисинин ярышығысыны. Анчағ, һөрмәтли устәд, әтираф эдин ки, кәклик мәсәләсиндә бир аз яһылығысыны.

— Кәклик, нә кәклик?

— Йохса унутусунуз? Гулаг асын, яздығларынызы охуом:

Әй дағлар кәклиҗи! Яд эт мәни сән,
Ғәбримин үстүдән өтүб кечәркән,
Көр түрбәдә битән вәһин отлары,
Дүшән башдашымы сейра кәл бары,
Итиб-батачағдыр, о заман ғәбрим,
Мәни анмаячак мүдәсирләрим.

Мүдәсирләриниз сизни анмады—бу, доғруду, анчағ бизим үрәнимиздә әлә бир һиссә тәрәтмысыныз ки, әбәди оларағ яшаҗағдыр, инди түрбәнин үстүдәки чаһ-чәдәлә көрүмүсүңүз?
— Көрүшүм, әлбәтти көрүшүм, о гәдәр көзәлдир ки, адам ичиндә ятанда һеч өзү әлу һесаб этмир. Кәчә өз Бақыдаһи абидәләрини дә көрүшүм. Мән о заман падаһалары, султандары халға этдикләри зүдмәләр вә сәнеткарларға гиймәт гоймадығларыны нәзәрә алыб, элә язмашдым. О вахт сизин заманәнис киши бир зәманәнин яраначағыны тәсәввүрүмә белә кәтирә биләдизим.

— Бәли, бизим заманәмиздә сәнеткарға бөйүк гиймәт верилди. Сизин әсрләрнизин яһыңз Азәрбајҗанда дағма, аһа дилинәздә дейил, бүтүн совет халғларының диләриндә: Москвада, Киевдә, Тбилисидә, Дашкәндә, Ереванда, Минскидә вә башға шәһәрләримиздә доғралар чәл олунубуар.

Сиз Совет Иттифағы халғлары илә бәрәбәр бизимдә бир ердә сулһ чәбһәсиндә дуран бүтүн халғлар үчүн әзисиниз. Бу күн сизин адыны Чиндә, Пошлада, Маҗарыстанда, Болгарияда, сәсиядиз гуран ени демократик өлкәләрдә, бүтүн дунянын тәрәг-һипәрвәр адамлары арасында һөрмәтлә чәкилир. Һәлокуи о заман сиз өз аһа дилинәздә язмаға чыкан вермәдиләр. Сиз шайлардан чоһлу зүлм көрүмүсүңүз.

— Мән шайларын бир әсәрләриндән аз азымашым. Сөзүн тәсвир гүвәсинә иннарағ, һәмшә шайларға әдәләтти олмадыры һагында һисәйт веришәм. Шәирләримин бириндә, һәтта шайы итдән ашағы тутушым. «Лейли вә Мәчнун»да шәһ илә гуллуғчу һекайәси ядынызадырымы? Орада гуллуғчу шәһа дейир:

Достлуғу сәндә йох, итдә көрдүм мән,
Ит билән һөрмәти аяғладан сән.
Ит сәнә дост олар бир сүмүк атсан
Намәрд гәдр биләз олсан дә турбан.

— Инди дә намәрд һөкмәтлар чоһду, бу күн ени мүһарибә гүвәшидарлар, Ғәрби Аврона импералистлары, америкән чәлалдары Түркиядә, Иранда, Әрбәстанда вә башға өлкәләрдә дөвләт башында дуранлары бир яғы сүмүғә сатын алырлар. Бу өлкәләрдә вәтан әлверя яман модалдыр.

— Мән белә адамлары өз көзләримдә чөх көрүшәм вә буларын агитбәтин әсәрләримдә доғралардә көстөрүшәм. Демисәм ки:

Күвәнмә тахтына, сән әй һөкмәлар,
Һәр тахтын өнүндә бир дә табув тар.
Күвәнмә ки, дағлар кәчмид һаҗ һасар
Әлә эзин этмә ки, ғырылмаз дашлар.
Дөйүш заманында ишләрикән әләр
Дағлардан тоз гонар, титрәр тәмәлләр.

Бәли, халғларын әлбир мүбаризәси илә дуняда зүлмүн көкүнү кәсмәк, азадлығ вә сүлһү тәмин этмәк олар.

— Бөйүк устәд, бәлкә сиз бизим әдәбият әләми илә марғалнасыныыз?

— Әлбәтте, язычы әдәбият әләми илә нечә марғална сәлә-бәрәбәр? Көрүрәм, шафларыныз әсәрләрдә долулар.

— Доғруду, бизим сиздән сонра яранан эңкиин классик әдәбиятымыз да вар, совет дөвүндә дә аз әсәрләр язылмайбы. Бизим әдәбиятымыз бүтүн Совет Иттифағында шәһрәт гәзанмышдыр. Язычыларымызын әсәрләри бир чох дилләрә тәрчүмә олунмушду.

— Севинирәм, үрәкдән севинирәм. Мән һәмшә ярадычылыға йүксәк гиймәт веришәм вә язычылары яхшы әсәрләр язмаға чағырышым. Шаирләрдә демисәм ки:

Шә'р йүксәлдәр сәни, гоймәз әсла көккәлә,
Шаирлар сөз әнини алдынар һәр өлкәдә,
Фәләк гәдәр үчә сөз кәтирәйинчә әлә
Дөвүндән фәләк кими чәйд әлә гаһма һәлә.

Бәли, мәним фикримчә язычылар һөятдән керийә гаһа биләздәр. Дөвүрән ән габағчыл фикирләри биләрин гәләминдән бир дүрр кими төкүлмәдилди.

— Бизим совет язычыларымыз халғын ичәрисиндән чыкмыш, үрәкләри халғын үрәкләри илә бир чырпынан язычылардыр. Анчағ һөятмыз о гәдәр сүр'әтлә дәйишир, көзәләшир, таратти эдирик ки, әдәбиятымыз онуна аяғлаша билмир.

— Мән язычынын әсас ишини һәятти өйрәнмәк, охуағ, тәһсилни, биләйини артырмағ, әсәр үзәриндә йорулмадан ишләмәкдә көрүрәм.

— Доғруду, доғруду. «Хосров вә Ширин»ни язаркан сизин Бәрдәйә кеңиб, гонарлардан әһвалат өйрәнмәйиниз, бу бардә язылдан әсәрләри нечә зәһмәтлә йағмағыныз бизә мә'лумду. «Искәндәрнамә»ни яздан нә гәдәр зәһмәт чәкдийиниз өзүңүз дә яхшы демисиниз:

Һәр көһнә нүсхәдән әсас алағ,
Ону өз шә'римлә бәзәдән анчағ.
Ән гәдим тарихи әсәрләрдә мән,
Йәһуди, нәсрани, пәһләвиләрдән
Ән инчә сөзләри әлими әлдәм.
Ғабығын атарағ, мәғзини алдым.

— Мән һәмшә бу фикридә олмушам ки, һәр кәс һарада ишләйирсә ишләнсин, өз ишини кейфиәтинә фикир вермәдилди. Демисәм ки:

Бир әли өйрәнмәйи истәдикдә сән
Чалыш ки, һәр шәһи камил билән.
Камил бир паланчы олса дә инсан,
Яхшыдыр, ярымчығ папағчылығдан.

— Инди биздә кейфиәт мәсәләсинә һәр ердә артығы фикир вериләр. Халға бол, яхшы вә зәриф еллар вермәйи һөкүмәт вә партия бүтүн сәһәминиз вә тичәрт тәшкилатларының тарихисында бир вәзифә оларағ гоймушду. Папагы өз мәнсулунун кейфиәтинә фикир вердиҗи һалда, язычы, сәнеткар өз ишинә нечә фикир вермәйи биләр?

Бөйүк устәд, биз сизин сатира сәһәсиндәки мәнһәрәтнинизә вәләһик. Сиз әсәрләриниздә сатираға чох ер вермисиниз. Өз заманәмиздә олан зәһимлар, яһанчылар, гәйбәтчиләр, икиүзүләр, халғын дәрдиндә етишмәйәндәр, һәр чүр мәнфи тилләр сизин гәләминиздән яхаларыны гуртара билмәмишләр. Биздә инди сатира әдәбиятына бөйүк фикир верилди. Партия сатира мәсәләсини чох йүксәйә гәлдирмишди. Биз ичә өзүңүңәндә йоду илә бойнумуза алаһайыҗ ки, тарихисында гоюлан бөйүк вәзифәләрин өһдәсиндән һәлә кәлә билмирин.

— Нәйиниз чатмыр?

— Ишдан чидди яһышмағымыз. Журналымыз вар, амма язаларымызда ләзими каскилли йохду, сатира вә юмор әздыр.

— Бәс язычылар?

— Язычыларымызын бир гисми сатира вә юмор чидди иш һесаб этмир, әсәрләриндә буна чох аз ер вериләр. Тәһгид дә булунла ләзимиһа өзүңүз олар. Һәлокуи совет сатирасыны гәлдирмағ үчүн биз һаһымыз әлбир чалышмалы вә чох иш көрмәйлик.

... Бөйүк шаир бу сөзләри тәсдиғ эләди, сонра башыны уча гәлдириб, ифтихарла фабрик вә заводлары, колхозлары, мәктәпләри кәзмәйә башлады.

Һәр ердә ону ән эзиз гонағ кими гәбул эдирдиләр.

Ғызыл Боржу

Низаминин „Едди көзөл“ эсэриндэки „Бахрамын вазирдин Исэб истрэмэси“ адылы декайысы Лачында сәйналэдиригилиб тамаша гоюлдулар. Режиссорлар ерди шэраит ва фактлары назара алыб эсэра бир сыра енилик катирмишлар. Мисал үчүн, декайэдэ олан едди шикайэтчийә гаршы бир нэфэр йох, гурулуша едди нэфэр вазир чыхыш эдир. Режиссорлар нөгсанлары көстөрмэйә чэсарэт эдэнларин агзына вуру сусурмаг кими сәһнэлэри даһа габырыг вермэйә чалышмышлар.

Тамаша энвалчэ район мэркизиндэ, сонра Малдэй кэздинин Әзизбойов адына колхозунда, Алхаслы кэздинин „Ғызыл Орду“ колхозунда, Туршусуа ва башга кэндрлардэ ойнанмыш ва һар ердэ тамашачыларын дэрин һайчаны илэ гаршыланмышдыр.

Баш роллар: мäs'ул ишдэ чалышан, бөйүк вэзифа дашыян, голукүчүлү, далысыархалы ва „дайысы“ чох олан артистлар арасында, эпизодик роллар исэ колхоз эмлакынын дағымасына разы олмаян, тэңгидэ чэсарэт эдэн, район гзетиндэ мөгалэ языб нөгсан кэстэрэнлэр арасында бөлүмүшдүр.

Өсөрин баш гәһрәманы биринчи вазирин ролунда Әзизбойов адына колхозун сәдри Мухтар Тәһмазов фаган элэйир. Онуи ойнадыгы һар сәһна ёйрыча оларгаг тэсвирэ лайгидир. Хүсусилә: сахта акта гол чакмэк истрэмэйән зоотехник Аллаһверди һейдәрову кәндән узатлашдырмаг, гзетдэ мөгалэ язан Мәммәдәли Мәммәдову тәфтиш комиссиясынын сәдрлийиндэн говмаг, ферма мүдирин Рүстәм Рүстәмовун Корус базарында яг сатмасыны гзетдэ язан Ибниси Ибраһимову һәдәлэмән, сахта протокол языб үмуми ичлас кесирмәк, сәһнэлэриндэ кэстәрдийи мәһарәт гейдэ лайгидир. О, каһ Отелло кими чәнкавәр, каһ Яго кими фитнәкар, каһ Дон-Кихот кими һал-колчу, каһ Имамлар кими саман алдан су еритмэйи яхшы бачарырды.

Биринчи вазирин журнасына зүв тутан икинчи вазирин ролу районун мäs'ул ишчилэриндэн партия узвү Хәлил Мәммәдова тапшырылмышдык. Мәммәдов ролуну эз-бөрлэмәдийиндән өз гәһрәманын характерик чыккындэрини тала билмөдийиндэн адымбашы онун дала топуг чалырды.

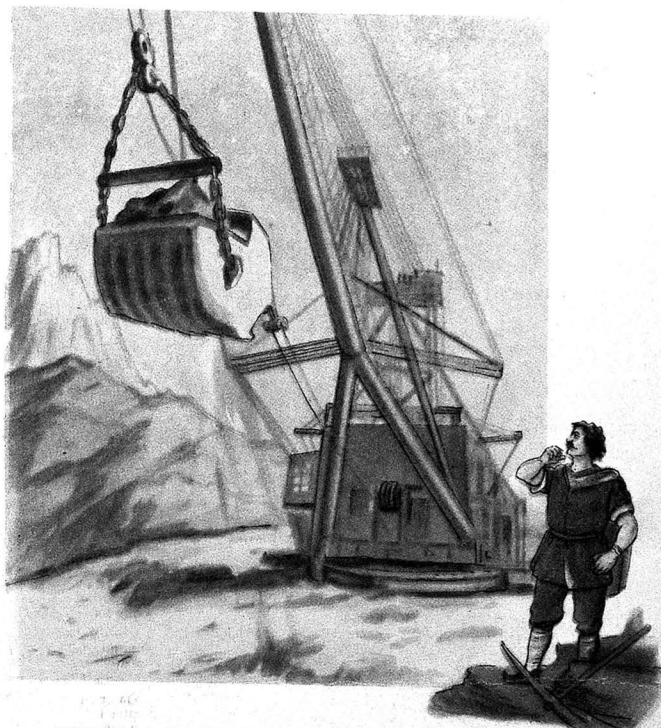
Буиунла бөлә зоотехник һейдәровун кәндән чыхарылмасы сәһнесиндэ о, узуриндэ вазифаны чох көзөл ифа этди.

Үчүнчү вазирин ролунда прокурор Мурадов чыхыш элдири. Мурадов Лачына кеч кәлмәсинә баһмаярәг, тей везириниш ва ерли шэраитэ уфғунлашмагы бачармышдыр. О, тәңгиди бөгмаг үчүн аз заманда чохлу приюмлар тапмышдыр. Мухбир Аллаһверди Чәфровдан яздыгы мөгалә үчүн изәат истрэмәси сәһнесини бөйүк чэсарәтлэ ойнады. Хүсусилә: бу мөгалдэ көзү сәһни туттуруб дама сәгызарам, һаһ!—монологуи элэ һарарәт ва гәзбәлә деди ки, һеч Ағамәмәд шаһ Гаҗар да индийә гәдәр бөлә һарарәтлэ монолог сөйлэйә билмәйди.

Дөрүнчү вазир ролунун халг һакими Агаевә верилмәсини тәссуффәл гейд этмак лазымдыр. Бу ролу башгагы ондан яхшы ойнаг биларди. Агаев бүтүн сәһнэләрдә сүст ва һөрәкәтсиз иди. Шикайэтчиләрдән һар һансы сәһнәйә кәлиб әризә верир вә көмәк истайирдисә, Агаев:

— Яхшы... бахарыг... кет барыш, һайкүй лазым дейил,—дейиб, йола салырды.

Бешинчи вазир ролунда „Ғызыл Орду“ колхозунун сәдри Рәһим Достуев яман дейилди. Бөйүк темпераментэ малик олмасына баһмаярәг, суфлорсуз ролуну ойнаг билмәмәси үмуми аһанки бир аз позурау. Хүсусилә колхоз һесабылары Бөйүккиши Бабаевин гез-тез пардэ далаын-

ФӨРҲАД—эһ, бизим зәманәмкәдэ бөлә бир машын олайды, мән бир күндэ Биситун дагыны чапыб, Ширине говушар-дым!

лан башыны чыхарыб, сәдрин унутдугу сөзләри онун ядына салмасы тамашачыларын күлүшүнә сабаб олурду. Чүнки тамашачылар билирләр ки, Достуев өз ишинлэ уста адамдыр. Бу нөгсанлара баһмаярәг, „Бабаевин фирмалыгылары мөгаләсинин“ мүдәлифи Аллаһверди. Чәфарову ишдән чыхармаг, ариадныны фермаг бурмахмаг, габынанасы һәдимә Әсәдоваы бәлача омагу илэ колхоздан ва кәндән говмаг сәһнэлэрини чох мәһарәтлэ ойнады.

Алтынчы вазир ролуну йол идарәсинин мүдирин Муган Тәһмазов өһәдәси кәтүрмүшдү. Тәһмазовун мәһарәтини көзү көтүрмәйәнләр дейирләр ки, о районда һәдәда ишлэмәйә кәндәриллбс, орада ейиб дағдыбы, корайыб, ахыра иши мәнмәкә илэ гуртарыбыдыр. Лакин Муган алтынчы вазир ролунда өз мәһарәтилә ва сөзләри ялана чыхарды. О, өзүнүн бачарыгыг әр-ист одадуну субүт элэди. Хүсусилә гзетдэ тәңгид элидлийини эшидәркөн тәңгидгилчәри гаршы кэстәрдийи кинди мунасибәт сәһнэлэри чох тәсирли олдү.

Еддинчи вазирин ролуну гурулушун яззыраилмасында иштирак эдэн райкомун икинчи катибин Абышов ифа элдири. Бу вазирин характерик чәбәтләри ондан ибарәтдир ки, о, бөгтанчыларла йола кетмәйи бачарыр, колхоз эмлакыны дағдыланы ичтәмәйи йолуну билди, дүз адамлары горхутмаг, элидир адамлары һимәлэ этмак элидән кәлир. Абышов вазирин бүтүн ва хусусийәтләрини яхшы мәнмәсиши ва ролу да яхшы ойнаг билмишдир.

Күтләви сәһнэләре кәличә райком катибинин көмәкчиси Исмайыл Чабаровун Туршусуа район гзетин редакторуна охшаддылыб дөһүмәси, башда һ. һәснәво олмагла бир дөстү мүздлийин райком бинасы габагында Шүкүр Оручова һүчүм этмәси ва башгаллары тәрифә лайгидир.

Үмумийәтлэ тамаша пис кечмәмишдир. Әкәр оюнда иштирак эдәнларин эләягы йығылдыларына ва артистлар һәзрәтсиз кәлчәкдә даһа ени тамашалар дөһүрләя биләрләр.

Г. МӘММӘДЛИ

Рисам А. ЭЛЧИН

Чалыш өдөблү ол, һәр сөзүндө сөн,
Өдөблө данышсын сөни динлөйөн,
Өгилли бир ишдир кошат данышмаг,
Ахматын ишидир, кобудуг анчаг.

Рисам М. АБДУЛЛАЕВ

Инчисен бир сиррин а
Данышма, билмесин о

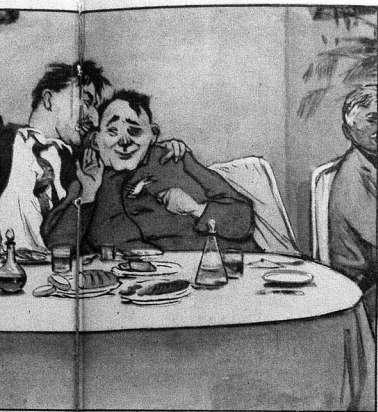
Рисам Вс. ТЕРНАВСКИ

Сөһбөт эләмөндөсө, сөн төк ханә хөрабла,
Хош олар мөн күнүмү кеңирсәм бу шөрабла.

Һәр нөс яхшы-яман нө гоһса әсәр,
Бунунла затини бүрүзе вөрөр.

Ичкиси бир сирини ачыламсыдан,
Данышма, билмеси ону бир инсан!

Рисам НОЧОҒУЛУ

Ғаршында әйилерек дуа кәлсәләр сәнинлә,
Арханда кәлкәни дө чапарлар, ахшы динлә.
Кәвкәк фәләри хошдур, әдәбләр зулм, зәйиәт.
Нәй ләзәрлар һағғында мин зәйи, мин шикәят.

Рисам С. ШӘРИҒАДӘ

Бу нә тәһбәлиңдир, кириш тез ишә,
Бенарлығ инсаны сыхар һөмишә.

нә гоҗса әсәр,
сузә верәр.

Нефть угрында бурлабур

*„Санин этдикларикдан ган аглар
дом, чапан,
Ирдандек ичкюдор шээр, канд,
бүтүн һәр ян“
(ННЗАМИ)*

Бурейм Эрэбистанын гүмлу сээрларынды ерлешин оазислардан биридир. Бурада асрлардан бари бөйүк сакитлик һөкм сүрүшүдүр. Һәр дафа дөвө карваны календа оазисде аз-маз чанланма олар, йоргун мүсафирлар хурма агачларынын алтында сөриллайдандан сонра чыкыб кедирләр ва оазисде ене дә сакитлик башлайыр.

Анчаг сон заманларда бу оазисин сакит һөятү позулмуш ва бура... дейүш меяданына червилмишадир. Лондон ва Вашингтон кенералларынын газәбли нәзәрләри бурая диклимшадир.

— Бурейм оазисин угрунда кедән вуршманын нәтичәләри һагында бизә тәччиди хәбәр верин!—дейә АБШ-ин дөвләт департаменти өзүнүн Сәудийә Эрэбистанындакы сөфириндән мәлүмат тәләб эдир.

Бурейм оазисин ишаринә американларын гарышасына сон гоюлмалдыр.—дейә Инкитларнә һәрби назирдийи өз кенералдарына кәстәри верир.

— Бурейм оазисин ЭРАМКО-нун, йә'ни Эрэбистан-американ нефт камганиясынын һөкүмранлыгы алтындадыр,—дейә Американын Гаһирәләки сөфири мистер Джефферсон Кафферн үрчәлишләре мәлүмат верир.

Инкитларнәни Сүвсийә каналы зонасындакы һәрби нумайәдәси исе дейир:

— Бу оазис Бөйүк Британия краллыгынын һимәйсиндадыр, инанмырсыныса хәртәйә бахын, Бурейм, Иран көрфәзи хыялыгында олан бизин мөдәдәти индәзгымызла һәмсәрләдир. Бурада Американын ва яхуда ЭРАМКО-нун нә иши вар? ЭРАМКО агалары бу сөздән һиддәтләт-нәрәк гышгырырлар:

— Түпүрәк сизин хәритәнисе, американлар инди ени хәритә дүзәлдирләр. Һәр-кай Аврона гит'әсиндәки адаларныыз өз элиндегә сагса бизә бир сәг сәг' дейин. Бурейм оазисин Сәудийә Эрэбистанынын сөрәздинадыр. Бизин бурада нефт ахтарышына һагмыыз вар.

Инкисил нумайәдәләри ЭРАМКО-да олан американларә дейирләр:

— Ахы бу үч хурма ағачы битән оазис сизин ийәнинизә ләзимдыр? Биз ки, мүттә-фигик!...

— Мүттәфигик өз еринде, нефт өз еринде... Сиз чох көзәл билирсиниз ки, Бурейми оазисинде бөйүк нефт ятаглары тапылдышдыр. Биз американлар дж сәхәвәтди адамларыг. Инди ки, белә олар, кәлин Бурейми оазисинин бүтүн сәрвәтинн ата мыты киши тән бөлдәк. Бизин үзәринизә битән үч хурма ағачынын мөһсүду сизин олсун!— ерин алтындакы нефт бизин.

Инкитларнәни „Интеллендәнс сервис“ кәшфият иларәсинде отуранлар исе:

Гой дипломатлар дунянын хәртәси-ни өйрәнип өзүнүзәйи дәмчәсинидир. Биз иш адамийиг,—дейиб, өзәринизә тәбә олар шейхә әмр вердилор ки, силәһы гөбиләләр Бурейми оазисини тутуңлар.

Пентагонда АБШ-ин һәрби назирлийинде отуранлар ирәсиндә гышгырырлар:

— Бу инкисиләр нә гадәр чәчләф адамлардыр, биз әлирәдә Яхын Шәрғде коммунизмдән горуңур. Амма олар биз силәһә гаршылавырлар.

Американлар Сәудийә Эрэбистанынын кралына әмр вердилор ки, гөшуңуңу Бурейм оазисини зәбт этмөйи көндәрсин.

Ийәдә парласа да нә гәдәр улдуз,
Күнүшдир аләмә нур верән яфты.

Ядырыб яхан исти күнләрин биринде бир тәрәфдән Британия кәшфиятчыларынын рәһбәрлийн алтында мандатлы княздыгы Америка диверсантларынын команда этдәйи гошунлар үз-үзә кәлиб дөйүшмәйә башладылар. Бу заман Дархан шөһринде инкисил вә американ дипломатлары бадә галдырарәг сагыг сөйләйирдиләр:

— Мистер Смит, мән бу бәздән ичирәм самими достлугуңуңуң сәг' сәг' верәй! Бу дост-луг бизин һөрмәтли һөкүмәтиңизини бир-бирлә сыхы сурәтлә багылар ва Орта Шәрғ халгларына сулһ, әмин-амандыг кәтирир. Мүстәмләкә әһалисинә гаршы кәстәрдийиниз бөйүк гайгы үчүн сизә һәмшә миннәтарыг.

— Сизә тәшкүкр эдирәм, сэр Копкин, биз американлар сизий достлугуңуңуңу чох йүксәк гиймәтләндирдик вә Сувейш ка-

налындан тутмуш Теһрана гәдәр Яхын Шәрғде һәятә кечирдийиниз һуманизми үрәкдән тәбрик эдирик!...

— Мүттәфигирини мәчлисиз һәлә гышымашды ки, бирдән завәдлар вә ЭРАМКО нефт мәдәнләри тәрәфиндән фәйдаланин күр сәси эшидилмәйә башлады. Олар тәләб эдирдиләр:

— Америка империялишләри, Сәудийә Эрэбистанындан рәд олсун!

— Инкисиләр вә американлар, Яхын вә Орта Шәрғдан рәд олсунлар! Нефт бизимдири!...

— Бурейм оазисиндәки фитнә-фәсада сон гою!

Мистер Смит вә сэр Копкин ярымчыг галмыш виски бәләдерини буряхыб башларыны горуңур үчүн кафенин ирәзинисинә гачдылар!...

Авылым Союз гурмаг ас хи сәтн...

**"Бирчә арвад ал ки, оласан әзиз,
Чохарвадлы киши галдыр кимсәсиз.
Истәсэн әвладын олсун пак урак,
Бир ата, бир ана тахысым кәрәк".**

**"Бир хараба көрсән гурмага тәләс,
Мәсләһәт бәдәдир, әмәйич итмәз".**

Анда һагһинда Низами бәдә дейир. Көрәк едди-сәккиз дәфә әвләдиң, Зәкһиләндә районундакы Чалынкырыблән канд еддилик мәктәбинин муәллимин Әһмәд Әсәдов ки дейир.

О дейир: — Бәһарә... мәним һәтәтминнә илк бәһары сансән!" дейиб әвләтәймәк бәхмәвар, ону бошайыб, Нобар адыл бир гызә дасим: "мәним илк бәһарымнн нобары сансән!" Паһыз бәшләпидә илк бәһарымнн нобарыны хазан вурду во Минәйә илә һәт гурмага бәшләдым. Амма Минәйә илә мәһәббәтминнн өзүм сүрмәди. Исте'фа адыл бир ханымә кузун дүшдү, Минәйәни "исте'фа" вермәйә мәчмүб әтдим. Сонра Исте'фа да "исте'фа" вердим. Бу доғә мәним мөст әдәбәт бәһәшшәтминнн әтри иди. Одур ки, Бәһәшшәтнин адыл, Сонра Бәһәшшәтнә бошайыб онун бачысы гызә Нобарын язында ләввәр салдым. Нобарын да көзләри яшлы галды. Дәрдинин шәфәсы Ичәрилушдан көндәндә тапылды. Шәфа адыл бир галдына ашиг оудум. Әзләндим өз бәшмә әнтиги бир әһвәләт кәдди. Йәһи Шәфадан да мәһәббәт олмадым учун, Әнтига илә кун-кузурән кеңирмәди оудум. Сонра Әнтигәниң дә бәшмә әнтиги бир әһвәләт кәттирдим. Йән ушағанни гәлтүгүнә вериб әздән гәлдүм дә Севилә көтүрүб гәчдәм... Амма дөйсән ахыр вәхтләрдә Севилә дә севириәм... Но әләр? Тәки Маариф Назирәйдәндә мәни севсинләр.

"Өз адына лайиң ишләр көр ки, сән Ахырдә утанма хәләләтминдн..."

Бу сөзләрин Азәрбайжан дәмйр Йәһ фәһлә гәһнәшшәтминнн Бағы бәлыг тәсәрурүтәлә идрәссинин мүдир муәттин Гәдирлиһә һәк ердә-дирләб дәхлә Иохудур. Чүнки о на иш көрмәк истәйир, иң хәләл чәкәмәндән гөрхур. Анчаг о, һәр ердә һарәй-һәшир салыр ки, мәним фәһнәләмә Гәдирлиһин. Мән һәг шәйин гәдирнәгәһиймәтнин билән адым.

Һәркәһ о, өз адына г йәмәт гәдир билән адам олсайды, 26 ил бензолу устүачыг бир чәдәв тәкүб әрхәйин ятмады. Бензол һавая учуб пүч оландан сонра, Гәдирли шәстнин сымдирмәдә идрәдә отурур бәлә бир акт әздәм: 26 тон бензолу 19 тону емәкханаларын пәчләриңдә яндырмышып, гәләд 7 тону да һавая учуб йох олушудур!

Гәдирли өзү дә йәшә бәшә дүшүрүк ки, бензолу емәкхана пәчләриңдә яндырма агыла бәшә шәй дейил. Чүнки бензол әлә партлар ки, емәкхананы да, Гәдирлини дә, онун гәдир-гәһиймәтнин дә һавая совуар.

Дөвләт гәһнәшшәт гәдирин биләндә, гәдирлибәлә Гәдирлинин актнә бир гәһнәлдә дә йәмәт вермәдләр. Амма Гәдирли на хәләл чәкир, на дә утаныр. Чүнки о, һәгитәгән. өз адына лайиң иш көрмүшдүр.

**"Йол кәдәркән йола бах, яхшыча ач көзүмү,
Еридә ркән гуодан гору, һәр ән өзүмү..."**

Низаминнн бу сөзләринин Чәпаридә район ичрайийә комитәси сәдри Ә. Зүлфугар Йодлашы дәхлә Йохудур. Әкәр о, бу нәснәтә гулаг асышы олсайды, шәһәрин "1 Мәд" күчәсинин йохары һәссәс илдәкә вәзйәләтә дүшмәди. Күчәдә чиркәк булаглары шыр-шыр ахыр, учуг диварлардан төкүлдән дашлар, гәләг-гәләг йығылған эһ-һиз тәһәрир сәкилләрдә йогу кәсиндәр. Күчәдән пәлчәк әкәси олуур. Агтынн алтына бәхмәян адыл һәм әзүдән, һәм дә Зүлфугар Йодлашын күсүр.

КИРПИ КӨМӘК ЭЛӘДИ

Журналымызын 1933-чү ил 17-чи нөмәрсиндә дарч олуумш "Тәүрүбәли киши" бәшлмәлә фә'әтондә Кәдәбә району ерли сәһәс комбинатынын директору Мәһәрәм Катәбил һагһиндә азылмышды. Кәдәбә район ичрайийә комитәсинин сәдри Ә. Рәсулов Йодлаш рәдәксиямызә хәбәр вермишдир ки, фә'әтондәкә фәктлар йохлама заманы доғру чыхдыгындан Катәбил вәзифәсиндән чыхарылмышдыр.

Агсу район ичрайийә комитәсинин сәдри Вәлиев Йодлаш рәдәксиямызә азыр ки, Кирпннн 12-чи нөмәрсиндә чәп әдләмин "Иһизсыз адым" сәһәсәндә фә'әтондәкә фәктлар йохланмышшын өз музәкирә әдләмишдир. Иһизсыз мәктүблар язмәлә мәшғүл олан Гәһәд канд отар мәктәбинин директору Ләтфә Ибраһимовә шиддәтнә тәһмәт верилимшдир.

Журналымызын 11-чи нөмәрсиндә "Кирпн гәһнәшшәт бәшләмә" гәһнәшшәт дәрч әдләминш мәктүб Бары чыршы тижкәләрдә йохларында музәкирә олуумш өз нәстәрләрин фәуқадә дәрч әдләмиш.

мышдыр. Ф. Әлиев 101 нөмәрдә чәрәк кәгизинин мүдирлигиндә әзәд әдләди, ашагы вәзифәлә ичәриллимишдир.

Кирпәбаддан рәдәксиямызә кәндәрләнд бир мәктүбдә 3-чү миһис шәбәсинин паспорт столу мүдирә Ә. Әлиевнә гануусуз һәрәкәтләриңдән шикәләт әдләмдир. Кирпәбад шәһәр миһис идрәссинин рәиси Бәхмәтов Йодлаш рәдәксиямызә хәбәр верир ки, мәктүбдәкә фәктлар йохланмышшын өз таминлә доғру чыхмышдыр. Ә. Әлиев миһис сәһтәминдән таминлә харич әдләмишдир.

Мәсәллә районундан алымышы бир мүхбир мәктүбдә Шә'ми адына колхоздә рәһбәрләрин гәһүмәбәзлүгындән бәһс әдләмдир. Партия комитәсинин кәтиб М. Мәмзүмов Йодлаш рәдәксиямызә билдирир ки, мәктүбдә муәстәрләнд фәктлар йохланмышшын өз таминлә доғру чыхмышдыр. Колхоз сәдрә Әһмәдова партия чәзасы верилиш, муһнәсбә Тәһиров вәзифәсиндән харич әдләмиш, ферма мүдирлириңдән Чәфаров өз Нәзәрловнн ишләри мөһнәмәйә верилимшдир.

Редактор—Әдәд Сәдыг. Рәдәксия һей'әтин: Сулейман Рәуфи, Сәбит Рәһман, Сулейман Мәликов, Кәзим Кәзимзадә, Шәһад Мәммәдәд, Рәза Шәһәдәд.

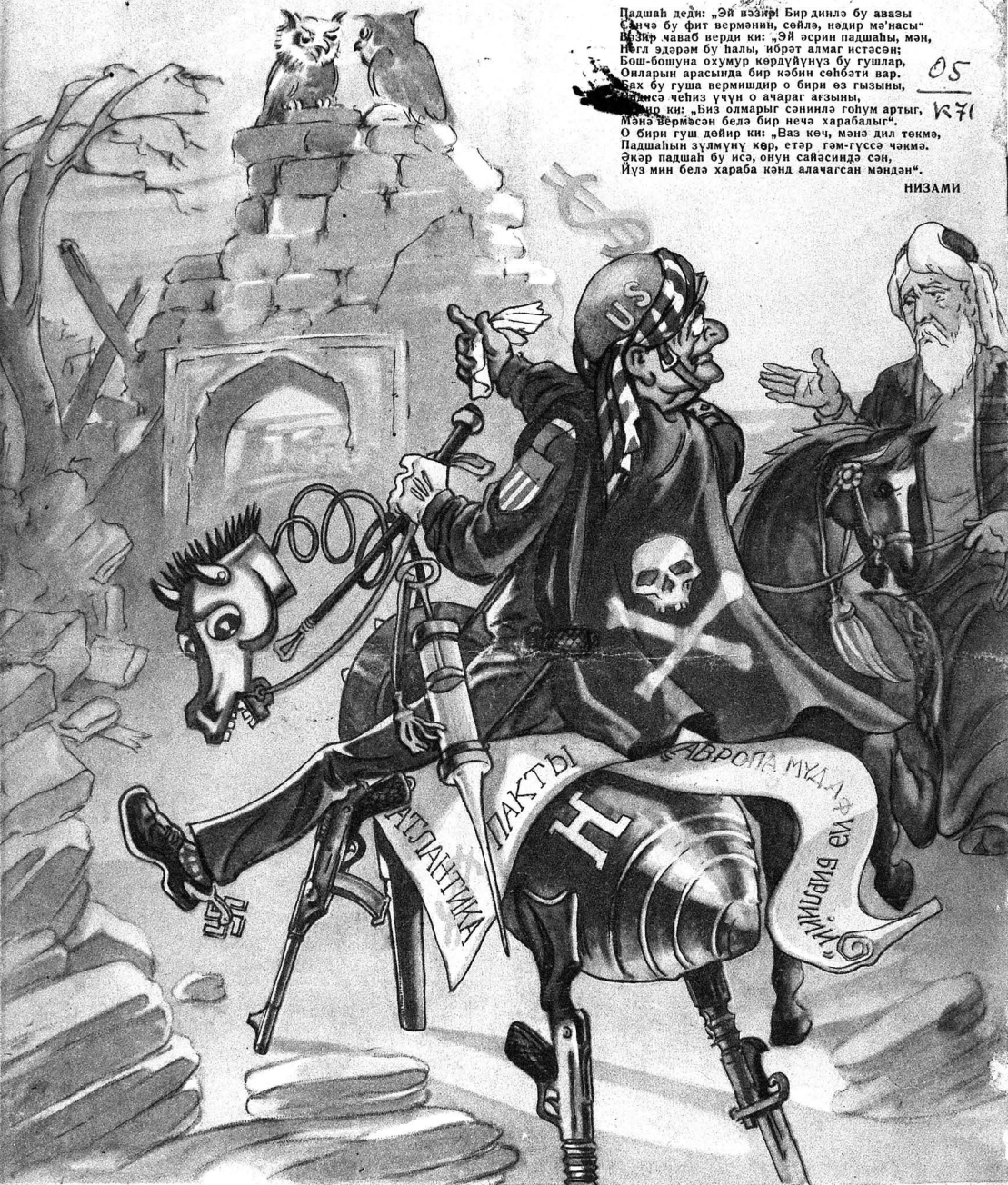
"Коммунист" гәзетинин ашыр. Рәдәксиянын адрәси: Бағы, Коммунист күчәси, 11 13, 6-чы гәһнә, 2-чи мәртәбә. Тел. 3-17-27. Абуна гәһнәтиң алыгы 3 манат.

Падшаһ дейди: „Эй вәзир! Бир динла бу авазы
 Сача бу фит ыермәни, сөйлә, илдир ма'насы“
 Вәзир җаваб верди ки: „Эй әсри падшаһи, мәи,
 Нәдл әдәрәм бу һалы, ибрәт алмаг истәсәи;
 Бош-бошуна охумур көрдүйүнүз бу гушлар,
 Оилары арасында бир кабин сөһбәти вар.
 Тах бу гуша веришдир о бири өз тәзыны,
 Әггәсә чәһиз үчүн о аҗараг ағзыны,
 Әггәсә ки: „Биз олмарыг сәнилә гоһум артыг,
 Мәнә Вермәсән белә бир нечә харабалыг“.
 О бири гуш дейир ки: „Ваз көч, мәнә дил төкмә,
 Падшаһын зулумуну көр, стар гәм-гүссә чөкмә.
 Әггәсә падаһ бу исе, онун сайасында сәи,
 Иүз мин белә хараба көнд алаҗагсан мәнәи“.

05

K71

НИЗАМИ

Рәсәя Г. ХАЛЫГОР

ВӘЗИР:—Бәли, җәнаб генерал, байгушлар дейирләр ки, Әнуширванын хәрәбәләри сизин яратдыгыңыз хәрәбәләре җатмаз.